KATOLIKA MONDO

Universala Organo por tutmondaj interesoj katolikaj

Oficiala internacia organo de „Internacio Katolika" (Ika), de „Internacia Katolika Esperanto Oficejo" (IKEO)
de „Mondjunularo Katolika" (Moka), kaj de „Blanka Kruco" (Internacia misio katolika)

Numero 2/3, 1923/24 | **Graz, Austrio** | **Junio-Julio 1923** | **III. Kolekto 1923/**

La senpovo de la kristanaro.

En *Rusio* fluas martira sango. La tutmonda kristanaro (kaj ĉiuj amikoj de homa kaj religia libereco) protestas. De unu terlimo ĝis la alia ekleviĝas indignaj voĉoj kaj homamaj petoj. Sensukcese. La kristanaro estas senpova.

En Rein-lando terura kaj katastrofa konflikto. Kristanaj nacioj depost pli ol duonjaro fratomortige sin kontraŭstaras: ruino kaj mizero, ne nur de malfeliĉa loĝantaro, sed de la tuteŭropa naciaro estas la teruraj sekvoj. Ĉiuj sinceraj kristanoj unuigas la preĝojn kaj la dezirojn, ke oni ambaŭflanke forlasu la nekristajn vojojn de perforto, kaj serĉu en justeco kaj rekono de la reciprokaj interesoj kaj rajtoj sinceran kaj konfidplenan solvon. — Sed ne nur la eŭropa, eĉ la tutmonda kristnaro ĉeflanke staras, sendecide kaj senage, dum la tuteŭropaj mizero kaj ruiniĝo gigante progresas. — Vere la kristanaro estas senpova.

En tuta Eŭropo kaj Asio ni trovas amasojn de politikaj kaj ekonomiaj konfliktoj. Preskaŭ ĉiulande elkreskas la ekstreme nacionalista *faŝismo*, plejparte kontraŭreligia. Klasoj sin armigas kontraŭ klasoj kaj partioj. La politikaj, klasaj kaj naciaj pasioj kreskas al ne plu tolerebla, plej danĝera fortego. Ankoraŭ kelkaj jaroj: kaj tuta Eŭropo estos grandioza armejo kaj batalejo, kie ĉiu sur strato devas porti armojn por sin defendi kontraŭ neatenditaj atakoj de klasaj aŭ politikaj kontraŭuloj. Fakte Eŭropo retombas en la plej malluman idolanismon: Ŝtato, Nacio, Raco, Partio, Klaso, Mono: jen la novaj diaĉoj, antaŭ kiuj adore kuŝas tiuj malfeliĉaj eŭropanoj, kiuj perdis la unikan Dion, instruanta kaj predikanta amon, helpemon, pacon, sanktiĝon! — *Vere la kristanaro estas terure senpova.*

Fabrikoj nigrefumantaj tra ĉiuj valoj kaj landoj. Milionoj da laboristoj el ĉiuj lingvoj kaj racoj tie estas sklavoj de la granda maŝino, kiun ni nomas *industrialismo*. Certe ĝi estas necesa; ĝi donas al la milionoj viveblecon kaj panon; ĝi donas ĉiujn ĉi luksajn kaj komfortajn havaĵojn kaj praktikajn ilojn de la moderna vivo. Sed *ne necesaj* estas la kruelaj sekvoj de tiu *grandkapitalista sistemo* ekonomia. Ne necese estas, ke kelkaj mil da personoj havigu al si preskaŭ ĉiujn riĉaĵojn de la mondo kaj per siaj *akciopaketoj* direktu laŭ sia propra profito la tutmondan komercon de la plej gravaj vivproduktoj: greno, graso, zukero, lano: dum aliaj milionoj ofte ne scias, kiel havigi al si la plej neceson. Ne necese estas, ke milionoj kaj milionoj estu en terura mizero, en senlumaj loĝejoj, sen sufiĉaj vestajo kaj pano, sen relegia, morala kaj spirita eduko, dum senlimaj riĉaĵoj superflue ekzistas. Ho kie restis tiu prakristana karito de la unuaj komunumoj, kie ne ekzistis malriĉa inter la frataro! — *Vere la kristanaro hodiaŭa estas senpova!*

Senpova ĝi estas solvi la grandajn kaj aktualajn problemojn de nia tempo, la tie nomitajn kaj la nenomitajn. Sed la kaŭzoj? Certe ankaŭ en nia tempo ekzistas plej vigla, plej agadema kristana agado. Eble tiuj, kiuj restis fideluj al la sankta eklezio, laboras, preĝas, agadas pli multon ol en aliaj epokoj. Kaj famkonata pastro, konanta la religian vivon de tuta Eŭropo, eĉ prave azertis, ke eble neniu epoko depost la prakristana epoko *havis tiom da sanktuloj ol la nuna.*

Tamen la nuntempa senpovo de la kristanaro, solvi la problemojn de la nacionalismo, kapitalismo, de la interklasa kaj interŝtata kunvivo estas tiom frapanta kaj videbla, ke ni certe devas esplori la gravajn kaŭzojn.

Kiel ĉiuj homaj aferoj, ankaŭ tiu senpovo estas la rezulto de centjara evoluo. Kiam depost la 13ᵃ jarcento la *individualismo*, la *renesanco*, la *roma juro* sukcesis disvastiĝi en la tuta okcidento, tiam komencis la granda disfalo de la *eŭropa kristanaro de Dio*. La *sendependa, libera individuo* estiĝis la idolana idealo kaj el tio sekvis la revolucia dissolviĝo de la kristanaro en *individuaj* nacioj, ŝtatoj, klasoj, kaj entreprenoj. Tiam disfalis per la grandaj „*reformacioj*" la kristanaro kaj depost tiu tempo ĝia senpovo por solvi la grandajn aktualajn problemojn estas evidenta. Certe sukcesis la katolika eklezio *defendi* en *Eŭropo* la fidele restintajn. Sed tiu defendo kaj la eksterlanda misio absorbis preskaŭ ĉiujn fortojn. Kaj la restaĵoj ne plu havis la internan forton, trapenetri la *tutan socian vivon* per kristana spirito. Tiel la problemoj de kapitalismo, nacionalismo, socialismo ĝis hodiaŭ restis grandparte malsolvataj.

Aldonu al tio, ke la *liberala* epoko de la lastaj centjaroj fortiris preskaŭ la tutan intelektularon de la eklezio. La framasonaj kaj liberpensulaj tendencoj, kiuj *parte* (sed nur parte!) havis bonajn kaj allogajn celojn, per plej ruza organizado sukcesis gajni la klason de la intelektuloj: tiel ke la eklezio restis sen kleraj laikaj hunhelpantoj kaj la scienco kaj instruo, universitatoj kaj parlamentoj preskaŭ en ĉiuj eŭropaj landoj restis en la manoj de la framasonaj kaj liberpensulaj tendencoj.

Aldonu fine, ke per la evoluo la kapitalista sistemo ankaŭ la amasoj de la manlaboristoj ekziĝis plej grandparte el la viva kontakto kun la eklezio: kiu estis nova granda kaj plej dolora vundo de la eŭropa kristanaro.

Kaj finfine aldonu, ke ankaŭ inter la restantaj anoj de la eklezio restis multe da malperfekteco kaj homeco, ke la danĝera spirito de nacionalismo, liberalismo kaj kapitalismo ankaŭ infekciis multajn bonvolajn kaj agademajn membrojn de l' eklezio: tiam vi iomete komprenas, ke tiu ĉi malfeliĉa eŭropa kristanaro, disŝirita kaj sanganta el mil vundoj, kaj eĉ interne infekciita kaj malfortigita, estas preskaŭ senpova — senpova laŭ *homa* juĝo kaj per *homaj* iloj — solvi la *grandajn aktualajn problemojn*: Kaj jen la unika solvo: trapenetri ĉiun apartan animon, ĉiun familion, ĉiun komunumon, ĉiun ŝtaton, ĉiun nacion, la tutan naciaron per la *viva, forta, ĉionvenka fajro de la krista amo*, kiu renovigos la vizaĝon de la tero.

Garboj.*)

Sankta Petro kaj la kaprino.

Sankta Petro plendis iam: „Ho, Sinjoro kaj Majstro! kiel strange vi lasas okazi la aferojn en la mondo, kvazaŭ kiel en la fiŝlageto, en kiu glutas unu la alian. Se nur almenaŭ la bonemuloj posedus la superecon; sed kontraŭe, fipotenco subpremas la rajton, la malpiuloj malprofitigas per trompoj la piemulojn kaj vi toleras ĉion tion, kvankam vi povus malebligi ĝin. Se mi nur estus Dio unu jaron, mi certe ŝanĝus tion."

La Sinjoro demandis: „Ĉu vi opinias, ke vi povus pli bone aranĝi la mondon?" — „Tion mi ne volis diri," respondis sankta Petro, „sed kelkajn plendojn mi certe forigus, la bonemulojn mi gardus kaj subtenus; la malbonfarantojn mi punus kaj turmentus kaj ordon mi aranĝus por ke ĉio ne moviĝu tiel ĥaose, supren kaj malsupren." — La Sinjoro nun diris: „Bone, hodiaŭ vi estos Dio anstataŭ mi." — Dio transdonis sceptron al sankta Petro kaj tiu ĉi tuj komencis regadi.

Baldaŭ venis malriĉa virino kaj pelis sian kaprinon en la paŝtejon kaj diris: „Dio, gardu vin, ĉar mi mem ne povas gardi vin; mi devas perlabori panon por miaj infanoj." Ŝi lasis paŝti sole la beston kaj reiris en la vilaĝon. La Sinjoro atentigis sanktan Petron: „Vi aŭdis la peton de tiu ĉi malriĉa vidvino, gardu do la kaprinon, por ke la besto ne forkuru aŭ lupo formanĝu ĝin." — Sankta Petro gardis la kaprinon, sed ĉar la kaprino estis juna, ĝi saltis petoleme montsupren kaj malsupren, tra arbetaĵojn kaj trans arbeto-barilojn, ke Petro, spiregante kaj ĝemante, preskaŭ ne povis sekvi. Krom tio la suno brilegis kaj al li gutis de la frunto la ŝvito en grandaj perloj. Sankta Petro sopire atendis la vesperon kaj ĝoje li kondukis la beston en la domon de la malriĉa vidvino.

La Sinjoro demandis lin: „Nun, Petro, ĉu vi volas regadi plue la mondon?" — „Ne, ne," rediris Petro, „prenu nur vian sceptron. Mi jam ne plu volas regadi. Mi jam spertis hodiaŭ, ke mia saĝeco eĉ ne sufiĉas por regadi unu kaprinon. Pardonu mian malmodestecon; estonte mi ne plu volas kritiki vian aranĝon!" J. H.

La Krucbekulo.

Malproksime de Betanio estas la Olivomonto; la triumfostrato kondukas al la ĝardeno Getsemaneo. Sed la miloj da homaj, kiuj plenigis hodiaŭ tiun ĉi straton, ne scias pri tio, ili kovras la ŝtonojn kaj la polvon de la vojo per siaj vestoj, ili deŝiras palmbranĉojn de la arboj kaj etendas la brakojn honore kontraŭ tiun ĉi viron, kiu per rigardo de profunda saĝeco kaj kompatema amo ĉirkaŭprenis la popolamason. La flustrado kaj mallaŭta zumado fariĝas bruado kaj multe da voĉoj unuiĝas fine al unu krio de kontentigita korsopiro kaj ĝojego: „Laŭdata estu tiu, kiu venas en nomo de Dio, hosana al la filo de David!"

Post kelkaj tagoj oni vidas sur la strato, kiu kondukas al Golgotao rajdantojn sur fieraj ĉevaloj, militistojn kun longaj lancoj, pastrojn kaj juĝistojn kaj ekzekutistojn kun martelo kaj najloj, plorantajn virinojn kaj sovaĝe kurantan popolaĉon.

Apud la strato sur dornujo sidas malgranda griza birdeto. Ĝi turnas la okulojn al la homo en la mezo de la bruanta amaso, sur kies sanganta frunto kuŝas dornkrono. Kiel nobla estas tiu ĉi homo, kiel dolĉa estas lia rigardo! Ĉiu devus ami lin! Sur la ŝultroj li portas pezan krucon, ĝi estas tiom premanta, ke li falis trifoje kaŭze de la ŝarĝo. La popolaĉo inzultas kaj turmentas lin, sed pacience la noblulo suferas la mokadon. La malgranda birdeto sekvas la

---

* Sub tiu titolo baldaŭ eliros en Paŭlus-eldonejo aro de plej ĉarmaj rakontoj, kolektitaj per S^ro^ Tauchmann kaj aliaj. Tiu verko estas taŭgega kiel legolibro, precipe por infanoj kaj komencantoj.

El tio ankaŭ estas videblaj la grandiozaj taskoj, kiun nia generacio devas solvi. Multaj ankoraŭ staras ĉeflanke, blinde kaj senkuraĝe. Jes, ni estas senpovaj, senpovaj kiel malfortaj homoj, sed preskaŭ ĉionpovaj per la fortoj de Dio, kiu estas kun ni! Kontraŭstarigu ni al la homa senpovo la Dian ĉiopovon, kaj ni akiros ne nur Eŭropon sed la mondon. Sed necese estas, ke ni fine kuraĝu agadi kiel frataj apostoloj, plenaj de humileco kaj kuraĝo, de servemo kaj agademo. La amo venkos la individualismon. La amo denove kiel en prakristaj kaj mezepokaj tempoj kunigos la kristanajn fratojn al vivanta kaj ĉionpova forto, kiu spirite trapenetros la tutan socion de la individua animo ĝis la homaro ne nur bonajn, sed ankaŭ la politikajn kaj ekonomiajn instituciojn kaj sistemojn.

En Kristo kaj per Kristo la kristanaro estos ĉionpova. La Vokanto.

La papo kaj la reveno de la paco.

Jam la unuaj manifestadoj le la Sankta Patro klare montris, ke Papo Pio XIa plej energie sekvas sian grandan antaŭulon rilate la porpacan politikon. Dum la kristanaj fratoj diverslandaj sin kontraŭstaras kiel malamikoj, dum eĉ vortoj kaj leteroj de altrangaj gvidantoj ne ĉiam trovas la tonon de frata amo: Lia Papa Moŝto, neatentante sukceson aŭ malsukceson, daŭrigas la porpacan klopodon. En la programa alparolado en la konsistorio de 20a de majo la papo, esprimante la ĝojon pri la eŭkaristia movado kaj rekomenco de la agademeco en ĉiuj landoj, kun patraj vortoj esprimas sian grandegan zorgon pri la malpaco tutmonda. Bedaŭrinde multaj naciaj gazetoj katolikoj silentis pri tiuj gravaj vortoj. Tial sekvu kelkaj ĉefaj frazoj: „Tiel sur la kontinento kiel sur la grandaj insuloj, popoloj de malnova kulturo kaj majstroj de la civilizo sin kontraŭbatalas kaj dissiras en bataloj fratomortigaj kaj neniigaj, kun senmezuraj malutiloj nuntempaj de ĉiu ordo kaj speco, kun la danĝero de malutiloj estontaj senmezure pli grandaj por la tuta Eŭropo, eĉ por la tuta homa socio — teatraĵo plej dolorega kaj kordisŝiranta por ni, kiu ni estas kaj nin sentas patro de ĉiuj disputantoj, ĉu ilin disigu kaj ekscitu diversa kompreno kaj diversa serĉado de la politika libereco kaj sendependeco, ĉu metu ilin en doloran disakordon la diversa interpretado de la kontraktoj aŭ la diversa valorigo de la rajtoj kaj ŝarĝoj el ili venantaj, ĉu ili ĉiam restis en la patra domo aŭ de tie foriris en tempoj pli malpli proksimaj: tamen ĉiam estas filoj de la patro, kiu ĝojas sidiĝi ĉe komuna tablo kun la filoj restintaj, kaj ankaŭ deziras kaj esperas vidi, ke ankaŭ la aliaj revenu kaj sidiĝu al tablo. Ĉiuj ja restas ŝafetoj de la unika ŝafejo, al kiu ĉiam ilin dezire vokas la unika Dia paŝtisto. Kaj la okuloj de nia patrokoro vidas en la nombro de la disputantoj filojn per diversaj honortitoloj multdistingitaj de la Sankta Apostola Seĝo: filoj de la insula de la sanktaj (Irlando) kaj de la insula de la anĝeloj (Anglio); filoj de la „unuanaskita" (Francio) kaj filoj de tiu katolika Germanio, kiu nun dum kvar jarcentoj sciis efektigi la grandan defendon, ankaŭ dum la granda milito kaj ankaŭ dum la nunaj suferoj, kun tiom diligenta fervoro kaj tiel solida kaj agadema organizado de la vivo katolika . . ."

Ne estas necese diri, kun kiu kordoloro ni sekvas la evoluiĝon de tiel malĝojaj okazintaĵoj kaj la senfinan daŭron de tiuj doloraj kondiĉoj. Ni faris kaj provis, Dio ĝin scias, kio materie kaj morale estis ebla, por ilin ĉesigi aŭ almenaŭ plifaciligi. Kaj ni daŭrigos tion fari, dum ke restas unu ebleco, eĉ se estus nur eble per la alvoko al niaj disaj filoj: paco, paco, paco, kiel ni ankaŭ nun el la plej profunda kora vokas. Sed tio ĉiam estas kaj estos eble preĝi al Dio de la paco, ke li restaŭrigu kaj konfortigu la pacon en ĉiuj koroj.

Vi parolas pri centmiloj da Esperantistoj

Provu, ke estas almenaŭ dekmil! UEA Bezonas dekmil membrojn. Aliĝu al UEA!

Intertempe la Sankta Apostola Seĝo ekprenis la feliĉan iniciaton publikan por finfine restarigi la pacon en la mizera Eŭropo. Ĉiuj pacemaj kristanoj kun entuziasma ĝojo kaj korprofunda danko salutas tiun iniciaton, kiu sendube estas historia fakto de plej eminenta graveco. Kunigu ni ĉiuj la korojn por ke ĝi portu feliĉan rezulton!

Pacemulo.

Politika pentekosta konferenco en Konstanz.

Depost kelkaj jaroj okazis en la pentekostaj tagoj en Konstanz, laŭ iniciato de l' bonkonata Dro Baur, nia prezidanto de la loka internacia katolika kongreskomitato, konferencoj por katolikaj politikistoj de la diversaj ŝtatoj najbaraj al la maro sveba. En ĉi tiu jaro estis diskutata kiel ĉefa programpunkto la problemo de la paco. Dro Baur kaj Dro Fleischer, la lasta deputito de l' „Centro" en la germana parlamento, havis referatojn konformajn ĝenerale al pacema politiko, Viva diskuto okazis montranta la plej kontraŭajn konceptojn de la partoprenantoj. Dro Metzger kaj Kaplano Jocham estis la reprezentantoj de konsekvenca porpaca politiko, sed ĉeestis ne malmultaj, kiuj pro la nuna situacio ĉe la „Ruhr" ne tute povis trovi sinteson inter pacemeco kaj patriotismo, kelkaj konfuzuloj kiel ekz. Dro Färber el München prezentis malpaceman pacemismon kiel solvon de la nuntempa krizo, aliaj eĉ serĉis la militan trumpeton. Tamen la plimulto favoris la porpacajn vidpunktojn kaj akceptis resolucion salutantan la porpacan programon de Benedikto XVa kaj Pio XIa.

Dro M.

Por la paco tutmonda.

Kun granda ĝojo ni publikigas la sekvontan alvokon, verkita de nia amiko Dro Ehlen, gvidanto de la „grandgermana junularo" (Großdeutsche Jugend). Certe ĝi estas inda esti disvastigota en la mondo. Ĉar ĝi klare montras, ke en signifa parto de la katolika junularo germana vivas heroa kristana spirito: realigi la profundan esencon de la kristanismo, nome oferi, ami, agadi. Por eviti malkomprenon ni diras, ke la nomo „grandgermana" havas nenian kontakton kun la pangermanismo nacionalista. La ideala programo estas: realigi la kristanismon sur ĉiuj linioj! Reprezantantoj de tiu junularo estos ĉe ni en Konstanz.

Alvoko.

Al la franca registaro! Al la germana registaro!
Al la franca popolo! Al la germana popolo!

Grandaj partoj de la germana junularo jam delonge senarmiĝis morale kaj estas plenumataj per arda amo al la propra kaj al la malpropraj popoloj. Germanio estonte devas konstrui familio-domojn anstataŭ kanonojn, militŝipojn kaj kazernojn. Vi volas havi atestojn de nia bona volo! Ni volas doni ilin! Akceptu nian laborforton kaj tiel ni laboru por restarigi Francion kiel la milito laboris por ĝin detrui!

Kiel ni forlasis patron kaj patrinon, edzinon kaj infanon por defendi la patrolandon, tiel ni nun, servante al la eterna Dio, estas pretaj denove forlasi ĉion kaj en interna libereco iri Francion, la koron superflua de amo kaj instigata per la intenco fosi eternan tombon al la malamo.

Kiel dum milito, ni volas vivi en mankhavo kaj mizero, ne plibone manĝi kaj trinki, ne pli bele vestiĝi kaj ne pli komforte loĝi. Ni ne postulas alian salajron ol la honoron de la eterna Dio, al kiu ni sole volas servi kaj de kiu ni sole havas forton. Libervole ni iros en la ekzilon, por ke ni kaj vi, nia kaj via popoloj kaj la nacioj de l' mondo ĝisvenu al la vera libereco.

Nia aro eble ŝajnas al vi malmultnombra kompare al la granda armeo, kiu batalis sur la franca teritorio: sed pripensu, ke post nia spirito kaj bona volo staras la Estro de la mondo. — Manlaboristoj kaj studentoj, scienculoj kaj kamparanoj, monaĥoj kaj pastroj venos!

Permesu do, ke ni venu! Malfermu al ĉiu aparta la frontojn kaj montru al ni, kie ni povas helpi al la franca popolo.

Tiu nacio havos la plej grandan estontecon, kiu donas la pli grandan oferaĵon!

Rimarko. Kunsentojn kaj sinanoncojn al tiu vere kristana krucmilitiro oni sendu al Sro Dro Ehlen, Velbert, Rheinland, Germanujo.

aron sur la supron de Golgotao. Tie li vidas, kiel la servistoj starigis krucojn kaj du rabistoj estas ligataj al tiuj ĉi. Kompatinde la dornportulo staras antaŭ ili, ĝis kiam la servistoj ekprenas ankaŭ lin, krucumas lin kaj starigas la krucon. La birdeto vidas la suferojn de la kruzumito kaj ekkonis, ke li estas la sama viro, al kiu la popolaĉo antaŭ kelkaj tagoj alvokis „hosanna".

La birdeto vidis flui la sangon de lia kapo, de liaj manoj; kompatemo, profunda kompatemo plenigas ĝin. Kun vibranta koro ĝi sentas la maldankecon de la homaro. Por miloj da homoj la suferanto estis bonfaranto kaj neniu pensas savi lin! Nur la ĉielo kovras sin per nigraj nuboj, kvazaŭ benanta pluvo volus malvarmigi la frunton kaj malsekigi la soifantajn lipojn. Nun la timema birdeto flugas al la kruco kaj komencas tiri la grandajn najlojn. Sango fluas sur ĝian plumaron kaj koloriĝas ĝin ruĝe kiel purpuron. Ĝi volas liberigi la senkulpulon, sed ĝi estus tro malforta kaj tro profunde la najloj estas enmetitaj en la lignon.

En tiu ĉi momento la Savinto turnas la kapon al ĝi kaj diras: „Estu benata kaj kiel signon de tiu ĉi horo portu eterne sangan koloron kaj krucosignon!"

Krucbekulo estas nomata la birdeto. Ruĝa estas ĝia plumaro, kiel kovrata de sango kaj krucigita estas ĝia beko. — Profonde en la pinarbaro ĝi kantas fabele kaj plendante la kanton pri la sendanko de la homaro.

M. T.

La porpacaj tradicioj de la katolikismo.

De Prelato A. Gießwein, Budapest.

La unueco de la homaro kaj la pacifista ideo.

En la scienca mondo de nia tempo ekzistas tendenco, rekonduki l' universon kaj ĉiujn ajn fenomenojn al' unueco. Tiu tendenco, troigita, efikis en la sistemo de l' monismo, la intermikson de kreinto kaj kreitaĵo, de spirito kaj materio. Ĉi tiu unuigo, ĉu panteista, ĉu materialista, kreis la unuecon de l' ĥaoso.

Sed la viva forto de la scienco ne estas ĥaosa unueco, kontraŭe la simetria harmonio, penetranta l' universon de la plej malgranda ĝis la plej granda aĵo.

La karakteriza trajto de la mezepoko estas laŭ la nederlanda scienculo ter Meulen: La tendenco al la harmonio. Tiun tendencon ni trovas en la filosofa sistemo de Sta. Thomas de Aquin, en la poezio de Dante kaj en la mirindaj konstruaĵoj de la kristana arto, semitaj sur la teritorio de l' okcidenta Eŭropo, en la majestaj gotikaj preĝejoj, ŝtonigitaj simboloj de la harmonia unueco.

Mi nomas tiun tendencon: spirito de gotikismo; ĝi transformis la ĥaoson de la „popolmigrado" en novan civilizon, fundamento de nia eŭropa kulturo. La trabaro de tiu ĉi civilizo gigante sin etendis, sed la fundamento ŝajnas esti ekskuita. Ni perdis la spiriton de la harmonio. En la politika kaj socia vivo la batalo estiĝis principo: bataloj inter la klasoj, predikata per la socialismo; bataloj inter la racoj, predikataj per ekstrema nacionalismo. Sendube ankaŭ en pasintaj tempoj ekzistis perforto; ekzistis multaj militoj kaj bataloj inter reĝoj, princoj, urboj kaj popoloj, sed la batalo pro la batalo mem, la bruta perforto kiel fonto de juro, ĉiam trovis kontraŭulojn, almenaŭ en la eklezia aŭtoritato. Neniam oni forgesis l' unuecon de la homaro kaj la fratecon de ĉiuj popoloj en Jesu-Kristo.

La unua, kiu detruis, sur la politika teritorio, ĉi tiun spiriton de harmonio, estis Macchiavelli, kiu — kun laŭdinda sincereco, revivigis kaj proklamis la antikvan cesarismon idolanan, subigita per la sango de la martiroj — ĉar la martiroj estiĝis la heroldoj de la politika libereco per sia nerompebla kredo kaj oferdono de vivo.

La „Princo" de Macchiavelli, kiel reprezentanto de la ŝtato, ne estas la imperiestro, pri kiu Jesuo diris: donu al li, kiu al li decas; li kontraŭe estas la ŝtato aŭ pli bone la diigita politika potenco, sendependa de Dio, de moralo kaj de ĉiu alia aĵo, nur ekzistanta per si mem kaj por si mem. Kaj Macchiavelli, precipe en la modernaj tempoj, havis grandan nombron de anoj kaj disciploj, kiuj dum la pasinta jarcento, kreis direkton en la politiko, kiun oni nomas neomakiavelismo. Sekve de la panteistaj kaj materialistaj principoj de tiu direkto, kompreneble ne estas placo por eterna leĝo kaj por juro inter la nacioj, aŭ, kiel oni

La evoluo de la socialista movado tutmonda.

Antaŭrimarko.

Meze de la terura batalado pri la teritorio de Ruhr, kiu altiras la atenton de la tuta mondo, okazis en monato de majo en Hamburg la kreo de la kvara „Internacio Socialista“: kvazaŭ sen bruo, sen pompo, sen speciala entuziasmo, preskaŭ mi dirus, kun certa silentema soleneco.

Tamen tiu okazintaĵo meritas la specialan atenton di ĉiu pensema homo, kiu klopodas ĝuste prijuĝi la grandajn liniojn de la venonta homa evoluo.

La socialista, aŭ plibone komunista ideo ne estas novaĵo sub luno nek laŭ teorio, nek laŭ provoj de praktika realigo. Fakte en la unuaj periodoj de la homa historio ekonomia ekzistis certa praktika terkomunismo: ĉiu estro de „familio migranta“ tie kolektis la fruktojn kaj radikojn, tie paŝtis la bestarojn, kie al li ŝajnis plej taŭga loko; ne ekzistis privata prosedaĵo rilate la terfundon kaj ĝiaj naturaj fruktoj kaj riĉaĵoj. Ni scias, ke ne nur Platon, sed ankaŭ la pli „realista“ Aristoteles postulis certan komunismon almenaŭ por la „estraraj familioj“, opiniante ke ne estas bone se estraraj familioj posedas privatan havaĵon; ĉar tro facile ili la privatan intereson antaŭmetas al la komuna bonfarto.

Komunismon tute alispecan, ni trovas en la unuaj kristanaj, komunumoj: sed tiu estis libervola, venanta el la superflua amo al ĉiŭj kristanaj fratoj, ne devigata per perfortema malplimulto aŭ ekstera ŝtatpotenco. Komunistajn tendencojn ni vidas en la diversaj sektoj kristanaj, tiel dum la prakrista periodo kiel dum la mezepoko ĝis la plej moderna tempo. Certa formo de terkomunismo estas realigata en la komuna posedaĵo de mezepokaj urboj kaj vilaĝoj („Almende“) kaj en la interesa organizaĵo de la rusa vilaĝa terkomunismo de „Mir“ . . .

Plej diversaj estas do la formoj de la „komunismo“, teorie kiel praktike. Plej diversaj estas ankaŭ la motivoj: baldaŭ idealaj kaj religiaj, baldaŭ ekonomiaj, baldaŭ historiaj, baldaŭ politikaj kaj „revoluciaj“.

Komuna esenca kaj profunda bazo de ĉiuj „komunismoj“, teorie kiel praktike, estas la pli malpli klare aŭ instinkte konata ideo, ke la tero kun ĝiaj naturaj kaj originaj fruktoj kaj riĉaĵoj estis aŭ estus posedaĵo de ĉiuj homoj vivantaj sur tero; kaj ke la apartaj homoj, ĉiuj estante egalrajtaj, havus certan rajton kunposedi aŭ komune posedi la bonaĵojn de tero. Ne estas tie la loko por racie diferencigi la veron kaj eraron en ĉi tiu konkludo. Tamen unu estas historia fakto: depost kiam la homoj komencis alproprigi al si kiel privata posedaĵo la terfundon kaj ĝiajn originajn fruktojn kaj naturajn riĉaĵojn, depost tiu tempo ni rimarkas en la homa evoluo la „revolucion“ de la malposedanto kontraŭ la posedanto, la batalon sangan de la malforta kaj senhava kontraŭ la potenca kaj riĉa, la militon de l' „altruismo“ kontraŭ la „egoismo“. Kaj el tio naskiĝas lastfunde ĉiuj militoj, grandaj kaj malgrandaj; ĉiuj interklasaj bataloj, ĉiuj ekonomiaj kaj politikaj revolucioj.

Tute novan kaj internacian signifon ricevis la neniam mortintaj komunistaj tendencoj per la evoluo de la moderna kapitalista sistemo. Tio naskiĝis el la „liberala“ kompremo de ekonomio. Laŭ tiu (ŝajne mem iom komunista) la libera individuo (teorie do ĉiu homo), sen limo, starigita per leĝo aŭ socio aŭ eĉ moralo, havas la rajton eluzi laŭ siaj kapablecoj la naturajn fortojn kaj riĉaĵojn de la tero. Teorie tio estas vere bela. Ĉu ne? Sed praktike kelkaj cent da ruzaj kaj kapablaj personoj profitis de tiu „libereco“ por havigi al si multe pli grandan sumon da teraj produktoj kaj riĉaĵoj ol ili bezonas por bona persona vivo. Tiel povis realiĝi la nekredebla fakto, ke hodiaŭ kelkaj cent aŭ mil da personoj: la Morgan, Stinnes, Rockfeller, Rothschild, kaj kiel estas iliaj nomoj, fakte posedas preskaŭ la tutan teron kaj ties produktojn.

La terura sekvo de tiu sendube maljusta sistemo — despli maljusta kaj danĝera, ĉar ĝi eĉ benvolulon devigas por havigi al si la vivon, akcepti kaj tiel aprovi la metodojn de tiu sistemo — estis la naskiĝo de la „komunista“ movado laborista, la natura kaj necesa reakcio de la malhavaj klasoj kontraŭ la senlima sinriĉigo de kelkaj.

Tio estas facile kompreneble. Dum la unuaj dekjaroj de la pasinta jarcento, kiam ekkomencis la „grandkapitalista“ evoluo per kreo de maŝinoj kaj fabrikoj, la aparta manlaboristo estis tute sen iu protekto kaj helpo kontraŭ la potencaj kaj ofte kruelaj entreprenistoj. Ne malofte oni legas en la ekonomia historio de diversaj landoj, ke la societoj disdonis 40, 60 ĝis 100% da rentumo, dum la laboristo havis nenion ol la modestagan salajron de siaj manoj. De la komunaj terbonaĵoj al li restis fakte neniu ol la aero kaj la akvo: cetere li loĝis en fremda domo (plej ofte nur en kelo kaj subtegmentejo), li manĝis fremde semitan kaj faritan panon kaj legumon . . .

La unua internacio (—1872).

En tiu atmosfero de mizero kaj malespero, kiun ni hodiaŭ apenaŭ povas ĝuste imagi, en la unua duono de pasinta jarcento naskiĝis la komunista movado laborista, kronita per la fondo de la Unua Internacio en Londono 1864. Kompreneble la unuaj paŝoj de la naskiĝanta movado estis malklaraj; nerealigeblaj teorioj kaj entuziasmaj fantaziaĵoj estas miksataj kun bonaj kaj idealaj programpunktoj. La unua asocio tiucela estis la „Komunista ligo“ kreata 1836 en Parizo, kiu, laŭ la fantaziaj teorioj de Weitling, krom aliaj taskoj alcelis la kreon de komunaj laborejoj ktp. La plej eminenta gvidanto baldaŭ tamen estiĝas Karl Marx, kies patro estis judo konvertinta kun la tuta familio al la protestanta konfesio. Marx, sendube tre kapabla viro kun ekstraordinara sageco, estis la unua, kiu klarege trapenetris la danĝeron de la grandkapitalista sistemo, kiu tiam ekfloris per la perfektigo de la grandaj maŝinoj kaj fabrikoj. Malfeliĉe Marx ne tiris la ĝustajn konkludojn, sed kreis la sciencan sistemon de la socialismo, kiu krom multaj kaj bonaj verecoj tamen enhavas ankoraŭ pli multajn erarojn, nerealajn kaj nerealigeblajn teoriojn. Oni vidas tutklare, ke la movado ne ankoraŭ estis trovinta la vojon al la reala mondo. Ne estas necese, tie refuti la erarojn. Ĉar multaj nacilingvaj libroj tion faras. Tamen estas rimarkinda kiel historia fakto, ke Marx estis la unua, kiu profunde, sagece kaj kritekeme pristudis la grandkapitalistan sistemon el la vidpunkto de la manlaboristo. Kaj multaj opinioj, tiutempe akre kondamnataj kaj atakitaj bodiaŭ estas kvazaŭ komuna konvinko de ĉiuj sinceraj amikoj de la laboristaro.

Venis la granda revolucia jaro de 1848. Ĉiuj „progresemaj“, liberpensemaj, demokrataj kaj liberalaj rondoj, ekkredis, ke nun estus veninta la matenruĝo de nova, libera evoluo de ĉiuj naciaj fortoj. Ankaŭ la revoluciemaj socialistoj — tiu nomo iom post iom anstataŭiĝis la nomon „komunistoj“, kiu pro la diversaj malsukcesoj ne plu estis agrabla en laboristaj rondoj — opiniis, ke nun jam estus veninta la horo de agado. Marx publikigis kune kun sia amiko Engels la „komunistan manifeston“ per kiu li alvokis la tutmondan laboristaron al komunista revolucio. Tiu mondkonata alvoko finiĝas per la vortoj: Tremu la estraraj klasoj pro komunista revolucio. La proletarioj povas nenion plu perdi ol siajn katenojn. Sed ili povas gajni mondon. Proletarioj ĉiulandaj, unuiĝu vin!

La preskaŭ tuteŭropa revolucio de la jaro 1848 restis kvazaŭ ĉie sen pli grava sukceso. Kaj kiel kutime okazas en bataladoj inter progresemaj kaj reakciaj fortoj: ne nur la malbonaj kaj troigitaj postuloj estis refuzitaj, sed parte ankaŭ bonaj kaj justaj.

La malsukceso intertempe nur plifortigis la iniciatojn de la komunista movado. Ankaŭ la leĝoj ne povis haltigi la marŝantan ideon, ke nur „internacia kunagado povus rompi la sklavkatenojn de la kapitalismo“. Kaj fine en jaro 1864 kreiĝis en Londono, la Unua Internacio, tiam nomita „Internacia laborista asocio“ kun jenaj ĉefaj celoj: realigi komunan agadan centron por peradi interrilatojn kaj organizi laŭplanan kunagadon de la apartŝtataj laboristaj asocioj, kiuj same alceladas „la defendon, la progreson kaj la kompletan emancipadon de la laborista klaso“. La statuto, verkita de K. Marx, aprobata per la unua kongreso en Ĝenevo 1866. Sed pro la politikaj cirkonstancoj (franca-germana milito 1870/71) kaj precipe pro internaj dispartiĝoj la movado ne multe sukcesis. Krom tio la apartŝtataj asocioj estis tro malfortaj kaj seninfluaj, tiel ke rapida progreso ne estis ebla. Kiam post la milito kunvenis la unua ĝenerala kongreso en Hago 1872, fakte sekvis la dissolviĝo de la internacio pro internaj diferencoj gravaj. Kreiĝis du direktoj: la radikala aŭ anarkista, sub gvidado de rusa anarkisto Bakunin, kiu deklaris kiel unuan taskon de la laboristaro la absolutan neniigon de ĉiu ŝtata potenco; kaj la „marksista“, gvidata de Marx, kiu proklamis kiel unuan devon de la proletarioj, havigi al si la politikan potencon kaj tiam sur komunista fundamento krei la „estontan ŝtaton“.

Malgraŭ diversaj klopodoj reunuiĝo ne estis ebla, kaj la ĝenerala kunsilantaro de Londono translokigita al New York tute dissolviĝis en jaro 1876.

Resumante nian opinion, oni povas diri, ke la unua internacio per si mem nenian havis signifan influon en la mondo. Ĉar unuflanke ne ekzistis fortaj naciaj asocioj kiel fundamento, aliflanke la tuta programo estis nereala, ofte fantazia kaj malrealigebla. En la evoluo de la komunista movado tutmonda ĝi ludas tamen

---

hodiaŭ diras, por internacia juro, ordiganta la rilatojn inter la ŝtatoj. Fakte ni refalis en la internacian ĥaoson, kaj unu de fenomenoj, sendube la plej malĝoja, de tiu ĥaoso estas la tutmonda milito. Multe da vero estas en la maksimo de Clausewitz, militista aŭtoritato germana: „La milito estas la daŭrigo de la politiko, sed per aliaj iloj.“ La makiavelista politiko povas nur konduki al batalo inter popoloj kaj ŝtatoj. Por atingi realan kaj daŭran pacon, oni devas sin liberigi de tiu politika sistemo, kiu egalas al la memmortigo de nia zivilizo.

Oni sin okupas nun multe pri la Societo de la Nacioj. La ideo estas malnova, sed ĝi devas esti regata per la ideo de la antropologa morala unueco de la homaro. La Biblio jam klare instruas la homaran devenon de unu paro, kaj la libroj de la Malnova Testamento ne ĉesas profeti la moralan unuecon de la mondo sub regado de la Savonto. La paca regno, diras la profetoj, regas en justeco, kies frukto estas la paco, li juĝos inter multaj popoloj, kaj ĉi tiuj transformos siajn spadojn en plugferojn kaj siajn lancojn en falĉiletojn; tiam popolo ne plu levos sian spadon kontraŭ popolo, kiuj nun ĉiuj ne plu komprenos sin mortigi reciproke.

La greka-romana mondo ne perdis ĉi tiun ideon de homara unueco . . .

Sed ĝi trovis sian perfektigon kaj sanktigon per la etikaj supernaturaj motivoj de la kristanismo. La homoj ne nur estas idoj de unu komuna gepatra paro, ili estas la filoj de Dio, kiun ili egale nomas „nian patron“. Ili estas fratoj en Jesu-Kristo, kiu ordonis siajn disciplojn prediki la Evangelion al ĉiu kreitaĵo, kai kiu mortis por la homoj de ciuj racoj kaj nacioj. Sekve do ne plu ekzistas nek judoj, nek grekoj nek barbaroj nek skitoj; nek liberaj nek sklavoj: ĉar ĉiuj esta anoj de la Dia Regno kaj membroj de la korpo, kies kapo estas Jesu-Kristo. Ili estas unuigitaj en unueco sankta, post kiu la diferencoj kaj variecoj havas nur duarangan signifon. Tiu ĉi kristana ideo de unueco estas la ŝlosilo por la granda problemo de nia epoko, kiu konsistas en tio: akordigi la nacian senton kun la spirito homara, t. e. kun internaciismo ĉirkaŭprenanta ĉiujn racojn kaj popolojn kiel membrojn de unu korpo, kiu estas unueca organismo. Sed ĉiu membro de tiu korpo havas sian rolon kaj celon, kiujn ĝi nur povas plenumi kunagante kun la aliaj.

Ĉi tiu harmonio estas la regno de paco, kiun Jesuo donis al ni . . .

Precipe ĉe la surmonta prediko Jesuo donis al ni la instruon pri la kristana paco kiu montris al ni la ilojn por atingi la pacon kun si mem kaj kun la mondo. „Feliĉegaj“, li diris, „la pacemuloj, ĉar ili estas nominataj filoj de Dio.“

Esti pacifista, t. e. fari la pacon inter Dio kaj homoj, estas la tasko de la Savanto; esti pacifista, t. e. fari pacon inter la homoj, estas la tasko de l' Eklezio de Kristo; esti pacifista, t. e. fari la pacon en la socio, en la familio kaj en la internaciaj rilatoj estas la devoj de la princoj, de la ŝtatestroj, de la pastroj kaj de ciu Kristano.

---

plej gravan rolon. Unuflanke la ideo de forta internacia kunlaborado de ĉiulandaj proletarioj neniam plu malaperis, sed inter subpremoj kaj persekutadoj diverslandaj disvastiĝadis kun pligrandiĝanta forto. Aliflanke per la forigo de la anarkista parto klare montriĝis, ke oni estas decidata, pli alproksimiĝi al la realaj faktoj de l' mondo kaj serĉi iom pli realigeblajn kaj klarajn programpunktojn positivajn. Tiel la ŝajna malsukceso fakte nur estis saniga proceduro: ĉar anarkismo kiu neniigas tute la leĝon kaj ŝtaton, kaj socialismo, kiu volas ordigi la socian vivon per ŝtataj leĝoj, estas absolutaj kontrastoj. Restis tamen la materialista fundamento, teorie kiel praktike. Kaj tio estas la fundamenta eraro. Dio kaj Dia direktado de l' mondo estas reala fakto. Kiu neas tiun ĉi unuan realecon, neniam forigos la kapitalistan sistemon, kiu mem estas materialista. La materion subigi per materio estas la sama kiel diablon forpeli per diablo.

La dua internacio (1872—1914).

La plua evoluo de la komunista agado estas plej firme interligata kun la pligrandiĝo de la socialista movado en Germanio, kie pli frue ol en aliaj landoj oni rimarkas celscian kaj fortan kreskon de la movado. Jam en jaro 1863 kreiĝis du diverscelaj laboristaj organizoj: la ĝenerala laborista unuiĝo, laŭ la programo de Lassalle, kaj la ligo de la germanaj laboristoj asocioj, kiu restis en intima interligo kun la liberala-progresema partio: ĉefaj komunaj programpunktoj estis la ĝenerala kaj direkta voĉdona rajto por ĉiuj ŝtatanoj sen diferenco de klaso kaj riĉeco. Per tio ili serĉis vojon por havigi al si la ŝtatan potencon. Sed baldaŭ Liebknecht kaj Bebel, disiploj de Marx, atingis la decidan influon kaj post dissolvo de la ligo 1869 en Eisenach, fondiĝis la socialdemokrata laborista partio, internacia kaj revoluciema, kiu dum la venontaj dekjaroj estiĝis la plej multnombra partio germana. Sed komence inter la modera „unuiĝo" de Lassalle, kaj la radikala „partio" de Liebknecht-Bebel estis granda kaj akra batalado. Nur la perforta subpremo de ambaŭ post la milito de 1870/71 efikis la kunigon de la fratoj disiĝai 1875 en Gotha (programo de Gotha). Depost tiu tempo la socialdemokrata partio montras senĉesan kaj surprizan plimultiĝon. Tiuj sukcesoj kaj pluraj atencoj kontraŭ la imperiestro Vilhelmo, kiujn oni deklaris kiel frukton de la socialista agitado, kaŭzis la eliron de la „socialista leĝo" de 1878, kiu fakte dissolvis la tutan socialistan organizon. Sed ĉiuj leĝoj ne povis haltigi la venkan antaŭmarŝon. La ĉefgvidantoj direktis el la eksterlando la movadon kaj ĝuste la escepto-leĝoj kaj persekutadoj mirinde fortigis la partion, tiel ke en jaro 1890, kiam la escepto-leĝoj estis forigitaj, la partio nombris 1,427.000 voĉojn ĉe la tutŝtata balotado (1871: 163.300; 1907: 3,260.000). En sama jaro oni publikigis la mondkonatan programon de Erfurt, kiu estiĝis la entuziasmiga kaj fundamenta programo internacia por la tutmonda proletaria movado ĝis 1914.

Samtempe reviviĝis la internacia agado. Okaze de la centjarreveno de la granda franca revolucio 1889 en Paris kaj 1891 en Bruxelles, oni fakte restarigis la socialistan internacion. En la jaro 1901 tiuj klopodoj estis kronataj per kreo de la Internacia Socialista Oficejo en Bruxelles.

Depost la jaro 1890 la socialista movado vere internaciiĝis, ne nur en kelkaj gvidantoj, sed fakte inter la masoj de la laboristaro. Preskaŭ en ĉiuj kulturŝtatoj naskiĝis fortaj naciaj socialistaj partioj kaj specialaj sekcioj por la junularo estas sukcese kreitaj. Ne estas eble ĉi tie per longaj statistikoj pruvi ĉi tion. Ni ĉiuj ja ankoraŭ el propra memoro scias tiun evoluon. Certe ankaŭ ekzistis gravaj internaj diferencoj; certe ne en ĉiuj landoj la organisacio estis tiel unueca, forta, celscia kiel en Germanio: tamen kompare al la unua internacio en jaro 1870, kiu fakte estis nenio, oni devas rekoni la fakton, ke la dua internacio en jaro 1914 estis reala tutmonda forto internacia, almenaŭ internaciema, al kiu apartenis multaj milionoj da laboristoj el ĉiuj kulturŝtatoj de la mondo.

Venis la granda milito kaj ĝi estis fakte la fino de la dua internacio. La fakto montris, ke nek la internaj fortoj nek la eksteraj influoj estis sufiĉe grandaj por malhelpi la eksplodon de la terura katastrofo. Oni vidis, ke en la diversaj landoj la socialistoj ne havis tiom decidan influon por ekkoni la verajn faktojn, tiri la necesajn konkludojn kaj realigi la programpunktojn. Estas ja tute klare, ke efika kontraŭagado kontraŭ la eksplodo de la milito nur estus estinta sukcesebla, se samtempe kaj samforte en ĉiuj ŝtatoj estus organizita energia movado por la paco. Sed tio ne okazis, ne povis okazi, ĉar mankis la forto, la influo, la klara kaj vastenrigarda direktado. Ĝis tiam la socialista agado estis tute absorbita per enlandaj klasbataloj. Oni havis nek sperton en la internacia politiko nek edukitajn gvidantojn sur tiu malfacila teritorio — Unuvorte: la eksplodo de la milito fakte estis la fino de la dua internacio.

Resumante la evoluon de la dua internacio ni trovas ekstere vere mirindan pligrandiĝon kaj internacian disvastiĝon en la amasoj de la proletarioj tutmondaj. Tiurilate la alvoko kiun ealsendis K. Marx en jaro 1848, parte jam estis realigata.

Interne ni vidas, ke en la unua duonperiodo (eble ĝis 1900) la nereala, teoria kaj pure materialista scienco ĉiuflanken estis kompletigata al unueca teoria sistemo. Depost 1900 tamen oni konstatas certan evoluon al la realeco de l' vivo kaj oni nomis ĉi tiun direkton „revisionismo". Akraj estis la disputoj inter la „pura marksismo" kaj la „revisionismo". En pluraj ŝtatoj formiĝis eĉ malamikaj partioj, sed entute la „unueca fronto" estis konservata ĝis la jaro 1914. La tuta periodo estas karakterizita per du faktoj: la laboristaro de Eŭropo, plej grandparte organizita en la socialistaj partioj kaj sindikatoj, atingis pligrandigitan influon per akiro de la parlamentoj. Forlasante la pure negativan metodon de „obstrukcio", ili komencis per tio influigi la leĝdonadon socian. Aliflanke la interklasaj bataladoj en preskaŭ ĉiuj eŭropaj ŝtatoj alkreskis al preskaŭ ne plu tolerebla fortego. La ĉiuŝtate bone organizitaj atakoj kontraŭ la religio, direktataj kun ruzo kaj sperto per liberalo-framasonaj burĝaj partioj, kaŭzis grandiosan tutmondan spiritan batalon por kaj kontraŭ Kristo. La socialistoj ĉiuspecaj, bedaŭrinde ekscitataj per la neĝusta opinio, ke la kristana religio estus plej forta apogo de la kapitalista-militarista ŝtato, ĉie akre batalis kontraŭ la eklezio kaj malprudente eĉ serĉis elŝiri la religian senton el la laborista klaso kaj per tio mem forigis la plej bonajn fortojn, nome la supernaturajn el sia tuta movado. (Daŭrigota.)

La katolika reviviĝo en Danio.

Antaŭ multaj centjaroj Danio estis katolika lando floranta. Sanktaj misiistoj, inter ili precipe Willibrod kaj Ansgar († 865), semis la kristanan veron en tiuj belegaj kaj fruktaj landoj, kaj la sankta semitaĵo elkreskis al mirinda frukto ĝis la glora tempo de la granda reĝo Knud (1014—1035), kiu samtempe estis reĝo de Anglio kaj Norvegio. Dum la sekvonta epoko la eklezia vivo estis plej vigla. Multaj cent da eklezioj estis konstruataj; preskaŭ ĉiuj ordenoj tie laboris kaj arto kaj scienco sub la gvidado de la eklezio estis en bela floro.

La malfeliĉa lutera reformacio, kiu la tutan germanlingvan popolon disigis religie, ankaŭ sukcese disvastiĝis en Danio. En jaro 1536 la reĝo Kristiano III[a] ĉiujn episkopojn kondukigis en malliberejon kaj forigis per parlamenta decido la episkopan potencon. De tiu tempo dum multaj centjaroj la katolika vivo estis morta. Severaj leĝoj, precipe depost 1683, malpermesis la katolikan religion ĝis la jaro 1849, kiam la nova konstitucio al ĉiu ŝtatano donis religian liberecon.

Tiu glora jaro estas la matenruĝo de nova reviviĝo de l' eklezio el malnovaj tomboj. En jaro 1869 por Danio estas starigata Apostola Prefekturo kiel centro de la misia agado, kiu en jaro 1892 estas plialtigata al Apostola Vikariato. Kaj en ĉi tiu jaro, je la 7[a] de Marto, la unua episkopo de Danio, solene eniris en la flororiĉan katedralon de Kopenhagen. Jen la glora reviviĝo de la sankta eklezio el multcentjara tombo.

Antaŭ tridek jaroj la katolikoj precipe pastroj kaj monaĥoj estis konsiderataj kiel „malkonverteblaj nesaĝuloj", kiujn oni evitis sur stratoj kaj publikaj placoj. Sed per la senlaca agado karita de la katolikoj, precipe en lernejoj kaj hospitaloj, tiu juĝo tute foriĝis, kaj la elnature tre demokrata sento de la popolo hodiaŭ kun certa bonvolemo rigardas la katolikojn. Ĉiuj ŝtataj oficoj same estas liberaj al katolikoj kaj nekatolikoj, kaj fakte oni trovas ankaŭ en la plej altaj postenoj kaj eĉ en la reĝa kurto influajn katolikojn.

Laŭ la plej nova denombro nuntempe vivas eble 22.000 katolikoj en Danio. Ili estas dissemitaj tra la tuta lando kaj la prizorgado de la animoj estas plej malfacila tasko. Dek viraj kaj sama nombro de virinaj ordenoj vigle agadas por la misia kaj karita agadoj. Entute ekzistas 42 parokaj kaj misiaj stacioj kun 25 lernejoj, multaj edukaj institutoj, hospitaloj kun tri mezgrandaj lernejoj kpt.

La kresko de la katolika vivo estas videbla. Kvankam depost la milito la subteno de eksterlandaj amikoj ĉesis, tamen oni konstruas novajn ekleziojn. En jaro 1921 la katolikoj plimultiĝis je 1519, inter ili estis 246 konvertiĝintoj, precipe el la intelektula klaso.

El la dana katolika literaturo ni precipe nomu la mondkonatajn verkistojn: Jörgensen, Krogh-Tomning, kaj Jon Svenson, islandano.

Tiel oni povas prave esperi, ke la katolika vivo en Danio, reviviĝinta el centjaraj tomboj, de la nuna bela matenruĝo plenkresku al luma tago de riĉa rikolto. A. D.

El la katolika junula movado en Rejnlando.

La 17[an] de Majo 1923.

En Düsseldorf ĉe la Rejno, sul mallarĝa placo, en ombro de malnova preĝejo trankvila, inter domoj jam vidintaj multajn gentojn kaj generaciojn, staras granda kolono, kronita per la statuo de la maja reĝino. Pasintan dimanĉon la tuta junularo katolika de Düsseldorf sin dediĉis al ŝi.

Post fajra prediko instiga kaj adorado en la preĝejo de Sta. Maksimiliano, dume la kantoj je la honoro de l' ĉielpatrino laute sonis tra la spaco eliris la brilanta procesio, kun standardoj multkoloraj, kaj ĉirkaŭis en longaj vicoj la kolonon, kiu ŝajnis dronanta en maro de floroj kaj kandeloj. La tuta pastraro ĉeestis en ornato. Ree eksonis la solenaj horoj . . .

Tiam junulo ĵuris en la nomo de ni ĉiuj, ke ni volas resti fidelaj a la Sankta Dipatrino, ke ni volas estiĝi kvazaŭ majaj floroj al ŝia honoro. Li petegis, ke la milda patrino benu ĉiujn nin, kiuj sin dediĉas al ŝi; benu la tutan kristanaron, por ke ni fariĝu granda sankta familio; benu ĉiujn, kiuj donis bonon al ni kaj nia patrolando kaj benu ankaŭ tiujn, kiuj agas maljuste al ni; estiĝu pacon en niaj koroj kaj en la koroj de ĉiuj homoj kristanaj; donu veran pacan senton! — Ho ke la tuta junularo de l' mondo sin tiel dediĉu en la bela monato majo al la reĝino de l' paco kaj de ŝi elpetu instigajn gracojn por agdi en tiu spirito, la spirito de nia „Moka", por ke la reĝino de majo baldaŭ reĝu en la koroj de la homoj! Ĉeestinto.

Katolika Unuigo Egipta.

Sub alta patronado de Lia Arkepiskopa Moŝto, Monsinjoro A. Cassulo, Apostola Deligito de Egipto kaj Arabio, kaj la direktado de ĉiuj Episkopoj de Egipto, oni kreis en Aleksandrio tutegiptan ligon: „Katolika Unuigo Egipta" kun celo kunigi la katolikanojn de iu. ajn rito kaj nacio en uno asocio por kunligi la klopodojn de religia kaj morala bono kaj defendo.

Per ĉi-tiu, la katolikanoj kunligitaj per kredo povus venki la malamikojn de nia sankta religio.

Por ekigi la ellaboraĵon, la Katolika Unuigo, organizis je la 4[a] de lasta Marto „Katolikan Tagon" al kiu tago granda amaso de fideluloj ĉeestis.

Frumatene la Katolikaj preĝejoj, estis plenaj je kreduloj; oni kantis solenajn Mesojn, kun paroladoj de la ĉefpastroj; ĉe la S. Katerina Katedralo Monsinjoro Igino Nuti, O. F. M., apostola vikario, tenis solenan pontifikan meson kun ĉeesto de S. E. Monsinjoro apost. deligito. Ĉe la greko-katolika pregejo funkciis Monsinjoro A. Farage, kaj ĉe Kofta katolika preĝejo Monsinjoro Sedfani; ambaŭ parolis kun varmegaj vortoj pri la katolika agado, kaj tiel oni inaŭguris la „Katolikan Unuigon".

Post la religiaj funkcioj, oni tenis ĉe la apostola vikaria domo solenan riĉevon, al kiu ĉiuj rappresentantoj de katolika agado kunvenis.

La Malta musikaro kaj tiu de la S. Katerina Kolegio sonadis, pretis ankoraŭ servon la junaj katolikaj Skutanoj italaj kaj Syrianoj de Libano.

Dum la solena aŭdienco juĝisto Ragheb Bey Ghali, prezidanto de la Katolika Egipta Unuigo legis tre belan elparoladon, al kiu respondis kaj dankis Monsinjoro apostolika deligito A. Cassulo.

Postmatene oni okazigis religian kunvenon ĉe S. Katarina Katedralo. Katolikaj Konferencioj estis faritaj en diversaj lingvoj, franca: R. P. Orleans, O. F. M.; itala: R. P. Marcello, O. F. M., kaj araba Monsinjoro Arkimandrito E. Batareh.

Dum la solena aŭdienco telegramoj estis senditaj al Lia Papa Moŝto, kaj al Lia Rega Moŝto de Egipto, kaj dum la vespera festo oni legis publike la respondojn, kun fervora aplaŭdo, kaj la Katolika Tago finis kun la Sakramenta Beno de S. E. apostola delegito, kun ĉiama kaj dolĉa memoro de ĉiuj ĉeestantoj.

Vivu la katolika agado! H. Mercierca.

Ĉu katolika Esperanto-gazeto?

Plej diversaj estas la opinioj pri katolika gazeto en Esperanto. Ekzistas eĉ tiuj, kiuj opinias, ke speciala katolika gazeto estas superflua; ĉar Esperanto estas tute neŭtrala afero; ne ekzistas „katolika“ aŭ „komunista“ Esperanto; do ankaŭ katolika Esperanto-gazeto ne estas necesa. Eble ĉi tiuj estus iomete pravaj, se Esperanto nur estus aferoj de kelkaj diletantaj rondoj, kvazaŭ nur sporto por kelkaj idealistoj, kiuj amas kaj disvastigas Esperanton nur pro ĝi mem, sen iu pli alta kaj pli konkreta celo. Tiam eble speciala katolika gazeto kaj eĉ organizo ne estus nepre necesa, se ankaŭ ne superflua; ĉar regule ankaŭ ne ekzistas speciala katolika gazeto por piedpilka sporto k. s.

Sed feliĉe tiuj „eksterflankuloj“ estas raraj. Kaj jam depost la unuaj tagoj de la katolika Esperanto-movado la konvinko estis ĝenerala, ke Esperanto havas eksterordinare grandan signifon por la katolika eklezio, kvankam oni ne tuj kaj ĉiam vidis tiom klare la plej taŭgajn vojojn kaj metodojn. El tio rezultas, ke la opinioj ĝis hodiaŭ estas disaj tiel pri la organizado kiel pri la gazeto katolika. Tio tamen tute ne estas malutila, dum oni klopodas trovi la komunan bazon, **kiu ebligas la plej efikan sukceson.**

Ekzistas nu samideanoj katolikaj kiuj akcentas la vorton: disvastigo: jes per ĉiuj iloj bonaj disvastigi Esperanton en la katolikaj rondoj tutmondaj, tio estas ilia entuziasma kaj plej laŭdinda celo. Pro tio laŭ ilia opinio katolika **Esperanto-gazeto,** raportante ĉefe kaj speciale pri disvastigo de Esperanto inter la samkredanoj diverslandaj, pri sukcesoj, kongresoj, lingvaj problemoj, pri Esperanto-literaturo ktp. Ilia idealo estus eble Esperanto triumfonta, nur kun tiu diferenco, ke la katolika movado havus la unuan placon.

Aliaj tamen pli multe akcentas la praktikan uzon kaj aplikon de Esperanto en katolikaj rondoj kaj aferoj. Ili estas konvinkitaj, ke neniam ni sukcesos disvastigadi sukcese Esperanton en katolikaj rondoj, se ni ne unue montras praktike la grandan uzeblecon de la helplingvo por la nacia kaj internacia vivo. Ilia devizo estas **praktigi** Esperanton kaj ĝin praktikigante disvastigadi. Tiu konvinko rezultas el la sperto, ke estas plej malfacile en oficialaj kaj pli grandaj rondoj katolikaj disvastigadi Esperanton aŭ eĉ nur gajni atenton kaj simpation, se ni ne sukcesas per praktika apliko videble pruvi la taŭgecon kaj uzeblecon. Ilia idealo de katolika gazeto do estas **katolika gazeto, skribita** en Esperanto, kiu raportas unue pri aktualaj problemoj kai okazintaĵoj de la katolika vivo nacia kaj internacia: do la ĉiuflanken pligrandigota, plioftigota, plibonigota „Katolika Mondo“.

Aliaj fine preferus revuon katolikan, kun interesaj sciencaj kaj literaturaj artikoloj, statistikoj, noveloj, poeziaĵoj, ilustraĵoj ktp....

Kion finfine fari? Por ĝuste prijuĝi la situacion, estas necese, ke ni revenu de la laŭdindaj idealoj al la kruela realeco. Kaj tiu realeco estas, kaj hodiaŭa la nombro de la katolikaj samideanoj, t. e. de tiuj katolikaj, kiuj scipovas Esperanton kaj interesiĝas pri speciala katolika movado, estas tro malgranda por tuj efike realigi la suprenomitajn idealojn. Estas speciala kutimo de la Esperantistoj, ke ili fantazias pri multaj mil, eĉ cent mil da Esperantistoj. Estas eble, ke ekzistas tiom da samideanoj. Estas eble, ke ekzistas pluraj dekmil da Esperantistoj, kiuj estas katolikoj baptitaj; sed ili ne interesiĝas pri katolika vivo aŭ speciala katolika movado kaj gazeto. Do ni unue devas rekoni la realan fakton, ke eĉ ne ekzistas 3000 katolikaj Esperantistoj agademaj. Kaj inter tiuj preskaŭ du trionoj loĝas en Germanio kaj aliaj malaltvalutaj ŝtatoj orientaj, tiel ke ili, malgraŭ bona volo, ne povas efike subteni specialan katolikan agadon. Tiu ĉi malgranda nombro ne estas mirinda, sed oni komparas, ke UEA apenaŭ havas 5000 membrojn ka E. T. apenaŭ 5 ĝis 6000 abonintojn!

Post tiu reala konstato jam estos plifacila diskuti la gazetan problemon. Ĉar la plej simpla kalkulado jam montras, ke momente ne estas eble eldoni du aŭ plurajn grandajn gazetojn aŭ revuojn katolikajn, sed ke ni devus kuncentrigi la fortojn por daŭre havi unu grandan, kiel plej multenhavan gazeton, kiu laŭeble kontentigas ĉiujn direktojn kaj opiniojn.

Kaj en tiu rilato estus mia opinio, ke aperu gazeto katolika, kiu raportas en Esperanto pri la aktualaj problemoj, okazintaĵoj, movadoj de la nacia kaj internacia katolika vivo, kiu regule raportas monate en speciala rubriko pri la katolika-Esperanto-movado. Kaj fine oni povus publikigi specialan aldonon sub titolo „Katolika Revuo“, kiu estos pligrandigota laŭ la financaj eblecoj. Tiel estus eble, kunigi sufiĉe la du nomitajn direktojn idealajn kai en pli alta sintezo serĉi fratan harmonion.

Se ni tiel modeste komencas sen iluziaj esperoj kaj sen malrealaj fantaziaĵoj, kai sur tiu solida bazo alceladas kiel eble plej baldaŭan pligrandiĝon kaj plioftigon, ni certe sukcesos alproksimiĝi al la idealo: nome granda gazeto katolika aktuala kaj riĉenhava, kiu aperas almenaŭ semajne, kaj granda, dika revuo duonmonata. Intertempe tamen estu la devizo: estu realistoj, kuncentrigu la fortojn! Ne nur kritiku, sed precipe laboru! La kritikuloj estas utilaj, la laboruloj tamen necesegaj!

K. Mayr.

Letero el la vivo.

La 19an de Aprilo 1923.

Mi alportas grandan ĝojon hodiaŭ . . . kaj mi volus, ke ĉiuj ĝin konu. Sajnas al mi ke nun la Ika-movado en Francio devas kreski: Jen kial.

Estas nur agrable vojaĝi ĉiutage en vagono, kiam oni povas ankaŭ fari kelkan bonon: do estis bone lernigi „Esperanton“ al fraŭlino, uzante „Katolika Mondo“, en kiu troviĝas tiel bonegaj artikoloj vere kaj profunde kristanaj. De traduko al traduko kristanismo progresadis en la animo: Amo de Kristo por ĉiuj homoj bonaj kaj eĉ malbonaj; frateco en Kristo, devo de ĉiuj kristanaj . . . Dolĉe Jesuo la dolĉa penetris . . . kaj iam kelkaj timemaj vortoj frapetis mian orelon: mi dezirus est babtita . . . De tiu tago fraŭlino lernas katekismon, estas por ŝi nova vivo; ŝi ne konis la kristianismon, kaj ofte ŝi nun diras: kiel bela tio estas.

Oh, la diablo estas malkontenta. Gi provis denove altiri ŝin al ĝi: la mondo, vi scias, estas malbona.

Gefratoj en Kristo, ho vi, ĉiuj kiuj konas la amon, vi ĉiuj, kiuj ĉiudimanĉe almenaŭ ricevas en via koro nian Jesuon tiel bona: preĝu, mi vin petas, por mia nova amikino, por mia fratino en Kristo, ĉar baldaŭ ŝi ricevos sur sian frunton la sanktan akvon de la bapto . . . kaj ŝi ne estos sola en tiu bena tago: ŝia frato estos ankaŭ baptato kaj baldaŭ ili ricevos en iliajn korojn nian Jesuon, tiel amata.

Ĉu tio ne estas beno de Dio por la movado en Francio, kaj ankaŭ por la tutmonda movado de Ika?

Antaŭen do nun, pli ol neniam!

Ĉar en mia lando, estas multaj, kiuj amus Kriston, se ili lin konus. La granda nuna problemo konsistas en tiu laboro: konigi al la tuta popolo la veran kristanan doktrinon. Tro malmulte da homoj, ve, konas nur nian sanktan religion laŭ la vivo de tiuj, kiuj vizitadas niajn preĝejojn, sed ne vivas kiel kristanoj; kaj tio ne estas sufiĉa.

Kristo venis por ĉiuj kaj li amas precipe la suferantojn. Nu, multaj en nia nekristana, en nia idolana societo ne havas la necesaĵon por sia homa vivo. Ni kristanoj devas helpi ilin. Tro longe ni ne faris atenton al ili, ni vivis kiel nekristanoj, kaj grandaparte ni estas kulpaj, se multaj foriris la eklezion de Kristo.

La laborantoj havas devojn, jes, sed ankaŭ ili havas rajtojn, kaj kiam fariĝas kontraŭ ili maljusteco ni kristanoj, devas agadi por ili. Ili devas ankaŭ ĝoji je Dio, kaj se entreprenisto senkora, idolana, trouzas ilin kiel bestoj aŭ ankaŭ kiel maŝinoj, nia voĉo devas haltigi lin. Justeco, frateco, vortoj, tiuj por ni devas esti realaĵoj, aŭ ni ne estas kristanoj. Iru do al ĉiuj laborantoj, iru ni por porti al ili la forton de Kristo. Kaj kiam ili konos la verecon tiam, kiel ni, ili deziras ricevi en ilian koron la Dion tutbonan, tutbelan, kiu donas al ni tiom da feliĉo.

La popolo, la malriĉuloj tiam plenigos la preĝejon. Kaj por tiu rezultato en la tuta mondo devas labori la katolikoj unuigitaj en iliaj kristanaj sindikatoj.

Ch. Gravey.

La tria internacia Katolika Kongreso en Konstanz la 10—15an de aŭgusto 1923.

5a Komuniko.

Loĝigo.

Estas plej urĝa tempo, ke la kongresanoj sendu siajn dezirojn pri loĝigo. Alie ne estas garantio, ke ili havos konvenan loĝejon! Oni sendu la sinancojn senpere al Ika.

Akzeptejo.

En la stacidomo — haveno de Konstanz estos malfermata akceptejo por la alvenintaj kongresanoj, kie ili akceptos ĉiujn necesajn informojn pri loĝejo, programo, salonegoj ktp.

Kongresanoj de Nürnberg kaj Freiburg,

kiuj volas partopreni la kongreson de Konstanz estas invitataj, partopreni je la komuna veturado. En interkonsento kun la kongreskomitato en Nürnberg dum la katolika fakkunsido okazos ankaŭ mallonga raporto pri Ika kaj Esperanto-laboro de Sro ĉefsekretario K. Mayr. Ĉiuj katolikaj kongresanoj de Nürnberg estas invitataj viziti tiun fakkunsidon. La venturontaj de Nürnberg al Konstanz interrilatiĝu kun Sro ĉefsekretario Hanns Sappl, kiu ĉeestos en Nürnberg.

Enkuraĝigo de eklezia aŭtoritato.

Krom la jam publikigataj leteroj de Mgro Pacelli, Apost. Nuncio de München, kaj de L. E. M. Kard. Dubois de Parizo, ni ĝoje povas sciigi, ke la nombro de la altrangaj protektantoj kaj subtenantoj pligrandiĝas, I. a. aliĝas aŭ benis la kongreson L. E. M. Kard. Maffi, Pisa; L. E. M. Kard. Schulte, Köln, Germ., ktp. Lia Moŝto, Dro K. Fritz, malhelpata mem ĉeesti la kongreson, komisiis la ĉefparokestron de Konstanz, Dron Gröber, ke li en sia nomo diru saluton kaj benon al la kongreso.

Novaj aliĝoj.

Dro Schwellenbach, Berlin; Sro Perron, Besançon; Rev. Prof. Carbó, Barcelona; Dro Hinsenkamp, Sro Ruth, Sro Schmidt, Sro Nuttebaum, Sro Stege, Sro Metzler, Sro Schumacher, ĉiuj en Essen, Germ.; Sro Richter, Sro Dolansky, Olmouce, Ĉeĥosl.; Sro Fiedler, Freiburg, Svisio; Prof. Cassasa, Italio; Rev. Prof. Galbiati, Milano; Dro Mack, Luxemburg; Sino Silvia Grieveson, London; R. P. Brudener, Wien; Kan. Dro Drobig, München; Dro Hättenschwiller (k. popolunuiĝo), Dro Müller, Dro Maurer, ĉiuj katolikaj gvidantoj de Svisio; Kapl. Hinz, Berlino; Sro Gabriel, Innsbruck; Sro Baser, Metz; Sro Nußbaumer, Bregenz; R. Weidner, Frankfurt; Sro Kolvenbach, Sro Weidenfelder, Düsseldorf; Sro Solzbacher, Honnef; Sro Droin, Biarritz; Sro Wagener, Ladowitz, Ĉhsl.; Sro Coradell, Hispanio; dek samideanoj el Litovujo; reprezentantoj el Jugoslavio kaj aliaj.

Grava sciigo.

Dum la lastaj tagoj la aliĝoj al la kongreso mirinde plimultiĝas. Kun grandega kaj kora ĝojo ni ricevis la komunikon de amiko el Ĉeĥoslovakio, ke ni plej verŝajne havos eĉ episkopon mondkonatan inter la kongresanoj!

Recenzejo.

Internacia literaturo.

Jaarboek von Onderwijs en Opvoeding, 's Gravenhage, Bezuidenhout 275, Nederlando.

Ĉi tiu grandega kaj vere interesa jarlibro por instruado kaj edukado de la junuloj katolikaj montras en eminenta maniero la historion kaj la feliĉan rezulton de la batalo multjara por la katolikaj lernejoj! Kiu komprenas la nederlandan aŭ germanan lingvon legu la interesegan verkon!

Roczniki Katolickie, 1922 de Ks. N. Cieszyński, Poznań, Polska.

Katolika jarlibro internacia, enhavanta la plej gravajn okazintaĵojn katolikajn de jaro 1922, verkita de nia kara kunlaboranto Cieszyński. Ankaŭ „Ika" estas reprezentata per speciala ĉapitro. Plej rekomendinda al ĉiuj kiuj konas la polan lingvon.

Kirchliches Jahrbuch 1922/23 de Krose, S. J., Herder, Freiburg, Germ. 13 markoj × ŝlosilnombro.

Belega verko! Kompleta objektiva raporto pri katolika vivo kaj organizado en Germanio. Ĉiu eksterlandano, kiu volas studi kaj kompreni la germanan katolikaron, nepre devas legi tiun jarlibron. Plej aktuala kaj rekomendinda. La ekzaktaj adresoj ebligas tujan interrilaton kun la koncernaj gvidantoj kaj organizestroj.

Die politischen Parteien der Staaten des Erdballs, Regensbergsche Buchhandlung, Münster, Germ., broŝ., 15 paĝa.

Tiu kolekto de mallongaj raportoj pri ĉiuj politikaj partioj de la terrondo estas redaktita de nia amiko D^ro^ Stricker. Certe meritplena entrepreno, des pli grava, ĉar pri la apartaj ŝtatoj raportas ĉiam enlanda fakulo. La unua numero traktas perfekte pri Danio. — Ni esperas, ke la verko estas esperantigota.

Esperanto-literaturo.

Natan la Saĝulo, Ellersiek u. Borel, Berlin, SW 61, Wilmsstraße 5; 2.40 markoj × ŝlosilnombro.

Ni ne juĝu tie pri la konata enhavo (ĝi defendas la indiferentismon) de tiu dramo de Lessing. La stilo, traduko, eksteraĵo estas belaj kaj perfektaj. Eble oni povus kelkfoje plibonigi la ritmon.

Ekzercaro de Zamenhof, sama eldonejo —.40 markoj × ŝlosilnombro.

La ekzercaro, eldonita en bela bonpapera formato, ne bezonas rekomendon.

La oficiala radikaro de E. Wüster, sama eldonejo; —.90 markoj × ŝlosilnombro.

Koncerne la rimarkojn en la enkonduko certe ne ĉiuj fakuloj kunsentos. Tamen oni devas admiri la profundan dilegentecon de la verkisto, aŭtoritato pri lingvaj problemoj.

Historio de Esperanto de K. Brüggemann, Esperanto-Verlag Friedrich Ader, Dresden A. 27; 1.20 markoj × ŝlosilnombro.

Tiu rekomendinda historio klare montras la evoluon de Esperanto, precipe interesaj estas la dokumentoj kaj leteroj de Zamenhof.

Amfitriono de Molière, Paris, Esperantista centra librejo, 51 Rue de Clichy.

Ĝoje ni salutas la eldonon de tiu mondkonata komedio de Molière. La lingvo estas belstila, la ritmo mola. Oni nur volus deziri, ke baldaŭ aperus dua eldono sur iom pli bona papero.

Ĉi tiuj kaj ĉiuj aliaj libroj esperantaj kaj naciaj estas mendeblaj ĉe Paŭlus-eldonejo, Intern. sekcio, Graz, Aŭstrio.

Anoncetoj.

La kostoj por dufoja enpresigo ĝis 25 vortoj egalas la preson de 5 numeroj (duonkolekto) en la nacia valuto de l' anoncanto; por pliofta enpresigo rabato. Antaŭpago kondiĉo!

Ĉiuj katolikaj kolektantoj interŝanĝas, aĉetas aŭ vendas ĉiulandajn kaj ĉiuspecajn poŝtmarkojn ĉe „Mikro", Graz, Karmeliterplatz 5, Aŭstrio.

Kara peto. Neniu el niaj legantoj forĵetu afrankitajn kovertojn, kartojn, poŝtmarkojn ktp. Kolektu ĉion zorge kaj ensendu ĝin al „Mikro", Graz, Karmeliterplatz 5, por subteni la mision de Blanka Kruco.

Alexandro Barasits, pastro, Somo gysámson, Hungario, dez. kor. pri eklezioj temoj kun pastroj ĉiulandaj kaj aliaj katolikoj. Interŝanĝas ankaŭ neuzitajn P. M.

Katolika grupo esperantista en Düsseldorf (Germ.) deziras korespondi kun katolikaj grupoj esperantistaj de la tuta mondo. Skribu al S^ro^ Ant. Lobüscher, Düsseldorf-Hamm 126.

La rezulto de mia anonceto an K. M. II, 1—5 estas ke mi jam havas konstantajn korepondantojn en Aŭstrio kaj Ĉeĥoslovakio pri lernejo kaj geinstruista stato en tiuj landoj por mia litova ped. gazeto. Tio estas tre grava en nunaj tempoj, kiam daŭras kulturbataladoj inter katolikoj kaj kontraŭuloj. Mi korege deziras havi similajn korespondantajn ankaŭ en aliaj landoj. Oni povas skribi ankaŭ germ., france aŭ angle, se estus iom malfacile per Esperanto. Mi promesas sendi uzitajn (aŭ neuzitajn) litovajn poŝtmarkojn. Adreso: S. Tijunaitis, Kaunas, Lukŝio g. 11, Lietuva (Litovujo).

Josef Lejhaner, oficisto, Pravy, poŝto Dobrenice u Hradec Kr., Ĉeĥosl. dez. interŝ. P. K. kun ĉiuj landoj; mi estas membro de „Orel".

Vilhemo D'haese, Waasmunster, Belgio, deziras aĉeti sanktajn bildojn prefere en Aŭstrio; sendu specimenojn kun prezoj.

E. Janischowsky, stud. jur., Guttentag, OS., Germ., interŝanĝas P. M. de Germanio kaj Suprasilezio kun ĉiuj eŭrop. landoj (precipe Liechtenstein, Latvio, Litovio, Estnio, Hispanio, Turkio, Luxemburg, Finnlando, Jugoslavio).

S^ro^ Rud. Slivka, Kapfenberg, Feldgasse 4, Aŭstrio, dez. kor. kun tuta mondo, precipe kun Francoj kaj Rumanoj; l. P. K. il. bfl.

Otto Graf, inĝeniero, Cannstatt-Stuttgart, Haldenstraße 8 (Germanio). Vendado kaj aĉetado de ĉiuspecaj elektrikaj maŝinoj, aparatoj kaj materialoj. Teknikaj projektoj, kalkulaĵoj, komisioj, reprezentado kaj ellaboraĵoj.

Rumanaj abonantoj!

Abonpagon por K. M., aliĝon al Ika, mendojn por Paŭlus-eldonejo akceptas: **Esperanto-Centro Rumana,** Bucuresti, Alea Suter 19.

Grava avizo

al niaj belgaj abonantoj.

Ĉar nia amiko: R. P. Gerald Ramboux, 14 Halfstraat, en Leuven estas forlasonta Belgion, la 5^an^ de Aŭgusto, ni treege petas niajn belgajn abonantojn bonvoli tuj sendi al li ilian reabonon al la III^a^ kolekto, se ili deziras profiti la abonejon ĝis tiam funkcianta en ilia lando. Post ĉi tiu dato ili devos ĝin sendi senpere al nia administracio.

Abonprezoj de K.M.

Unueca internacia abonprezo de K. M. por la 3^a^ kolekto (10 numeroj) estas **3 svisaj (oraj frankoj)** Abonintoj el malbonvalutaj ŝtatoj, kiuj **fakte** ne povas pagi tiun sumon, **povas** havi konvenan **rabaton** laŭ sekvonta modelo. Do abonprezo minimuma **estas**:

Bonvalutaj ŝtatoj: 3 oraj frankoj, ekz. Svislando, Anglio, Hispanio, Danio 3 fr.; ŝl.; pes.; kr.; Nederlando 1.50 fl.; Usono —.60 d.

Mezvalutaj ŝtatoj: ĝis 50% rabato; ekz. Francio 5 fr.; Italio 6 l.; Litovio 4 l.; Ĉeĥosl. 10 ĉ Kr.

Malaltvalutaj landoj: ĝis 66% rabato ekz. Jugoslavio 15 din.; Bulgario 20 l.; Rumanio 30 l.

Plej malaltvalutaj ŝtatoj: provizore ĝis 75% rabato ekz. Aŭstrio 10.000 aŭ. Kr.; Hungario 2000 hg. Kr.; por **Germanio** kaj **Polio** ni provizore nur akceptas **duonkolekton** kun la prezoj: 5000 g. m.; 5000 p. m. Ĉiuj ŝtatanoj de tiu kvara klaso povas enpagi ankaŭ en aŭstraj kronoj (10.000 por kolekto).

Oni pagu ĉe niaj poŝtkontoj aŭ naciaj abonejoj. Por ŝtatoj, kie ne ekzistas malgranda papermono, oni pagu samvaloran sumon en alia konstanta valuto. Kie nacia abonejo aŭ poŝtkonto ne ekzistas, oni pagu senpere per enskribita letero al Katolika Mondo, Graz, Karmeliterplatz 5, Aŭstrio.

Nur abonintoj el Aŭstrio kaj Germanio povas senpere aboni per la poŝto.

Posedanto, Eldonejo: Paŭlus-eldonejo (Ika), Graz, Karmeliterplatz 5. — Responta redakcio: Dr. M. J. Metzger, Graz. — Presistejo: „Styria", Graz.